



Stockholms  
stad

# Boendestöd inom socialpsykiatri

En kvalitetsgranskning i  
stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-  
Årsta-Vantör, Skärholmen samt Enheten för  
hemlösa

**Boendestöd inom socialpsykiatri** - en kvalitetsgranskning i  
stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen samt  
Enheten för hemlösa

Funktionshinderinspektörerna 2023

**Dnr:** SOF 2022/629

**Utgivningsdatum:** Juni 2023

**Utgivare:** Socialförvaltningen - avdelningen för stadsövergripande sociala  
frågor

**Kontaktperson:** Carina Gillgren och Lotta Hedstad

## Sammanfattning

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser för personer med funktionsnedsättning som handläggs enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Granskningar genomförs utifrån en granskningsmodell baserad på kvalitetsområden framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Aktuell kvalitetsgranskning avser boendestöd enligt SoL för personer inom verksamhetsområde socialpsykiatri. Den har genomförts i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen.

Totalt omfattar granskningen 74 ärenden, 20 ärenden per stadsdelsförvaltning och 14 ärenden inom Enheten för hemlösa, 34 kvinnor och 40 män, utifrån urvalskriterierna tio kvinnor och tio män i respektive verksamhet. Granskningen visar att en aktuell DUR-utredning finns i en stor del av ärendena. Beställningar är med några undantag upprättade enligt stadens anvisningar. I granskningen förekommer det beställningar som innehåller ett stort antal aktiviteter vid relativt liten tidsomfattning av insatsen. Beställningens aktiviteter, delmål och mål ändras återkommande av utföraren. Dokumentation av uppföljning och eventuella förändringar i insatsens upplägg och utförande är ett utvecklingsområde i de granskade verksamheterna.

I drygt hälften av de granskade ärendena framgår det att frågor om våld eller våldsutsatthet har ställts till den enskilde i samband med utredning eller uppföljning. Tolv personer i granskningen är föräldrar till minderåriga barn. Barnets eller barnens situation beskrivs i flertalet ärenden och flera barnkonsekvensanalyser finns.

Kunskap om återhämtning och att aktivt ha med sig den kunskapen i mötet med målgruppen behöver fortsatt stärkas och implementeras inom stadens socialpsykiatri såväl som övrig socialtjänst.

## Innehåll

<b>Sammanfattning</b> .....	<b>2</b>
<b>Innehåll</b> .....	<b>3</b>
<b>Inledning</b> .....	<b>4</b>
<b>Granskningsmetod</b> .....	<b>4</b>
Kvalitetsparagrafer i lagstiftningen .....	4
Kvalitetsområden .....	4
Granskningsmodell .....	5
Målgrupp, urval och avgränsning .....	6
<b>Utgångspunkter</b> .....	<b>6</b>
Boendestöd .....	7
Utredning och bedömning .....	8
Agenda 2030 .....	8
<b>Granskningsresultat</b> .....	<b>9</b>
Styrkor och utvecklingsområden .....	14
<b>Analys</b> .....	<b>16</b>
Trygghet och säkerhet .....	16
Självbestämmande och integritet .....	18
Tillgänglighet .....	19
Helhetssyn och samordning .....	20
Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet .....	22

## Inledning

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har uppgiften att utifrån kommunstyrelsens instruktioner granska kvalitet i biståndsbedömda insatser för personer med funktionsnedsättning som handläggs enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Arbetet utgår från lagstiftning, förordningar och föreskrifter liksom stadens riktlinjer inom området. Granskningarna utgår från de kvalitetskriterier som tagits fram av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. För att ta del av olika målgruppers angelägna frågor hålls kontinuerlig kontakt med brukarorganisationer. Bevakning av likställigheten över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att granskningarna ska stimulera och bidra till verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete. Jämställdhet mellan könen och barnrättsperspektivet ska i möjligaste mån belysas och lyftas fram.

Resultat av genomförd granskning återförs till medarbetare och chefer i dialogform innan granskningsrapport fastställs av socialnämnden. Därefter vidarebefordras rapporten till samtliga stadsdelsnämnder. En årsrapport avges till socialnämnden samt kommunstyrelsen och dess råd för funktionshinderfrågor.

## Granskningsmetod

### Kvalitetsparagrafer i lagstiftningen

Socialstyrelsen definierar kvalitet i SOSFS 2011:9. Kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

I kvalitetsparagrafen i 3 kap 3 § SoL framgår:

*”Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.”*

### Kvalitetsområden

Socialtjänsten styrs av lagstiftning och nationella styrdokument. God kvalitet inom socialtjänsten kräver en samsyn och för att uppnå det är definitioner nödvändiga. Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner har arbetat fram definitioner på sex kvalitetsområden utifrån lagstiftningens kvalitetsparagrafer:

- **Trygghet och säkerhet**  
Trygghet och säkerhet innebär att stöd och insatser utförs enligt gällande regelverk. De är förutsägbara och det finns möjlighet till insyn. Risk för kränkning, försummelse, fysisk eller psykisk skada förhindras genom förebyggande arbete.
- **Självbestämmande och integritet**  
Självbestämmande och integritet innebär att den enskilde är delaktig, har inflytande och ges möjlighet till egna val.
- **Tillgänglighet**  
Tillgänglighet innebär att det är lätt att få kontakt med socialtjänsten och vid behov få del av stöd och insatser inom rimlig tid. Information och kommunikation är begriplig och anpassad efter olika gruppers och individers behov. Kommunikationen mellan den enskilde och professionen präglas av ömsesidighet och dialog.
- **Helhetssyn och samordning**  
Helhetssyn utgår från den enskildes samlade livssituation. Då den enskilde har behov av stöd och insatser som bedrivs inom olika verksamheter eller av olika utförare och professioner är dessa samordnade. Det finns en tydlig ansvarsfördelning och stöd och insatser präglas av kontinuitet.
- **Kunskapsbaserad verksamhet**  
Kunskapsbaserad innebär att tjänsterna utförs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Den enskildes egna erfarenheter tas till vara.
- **Effektivitet**  
Effektivitet innebär att resurserna utnyttjas på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål för verksamheten.

## Granskningsmodell

Granskningsarbetet planeras utifrån en granskningsmodell som dels bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten och dels på de beskrivna kvalitetsområdena. Granskningen syftar till att identifiera och sprida goda arbetsätt samt belysa utvecklingsbehov.

Granskningen följer arbetsmodellen nedan:

- Inledande informationsbrev till berörda (stadsdels)förvaltningar
- Informationsmöte med ledning
- Dialogmöte med medarbetare
- Genomgång av verksamhetsplan och policydokument
- Aktgranskning

- Återkoppling till ledning och medarbetare
- Rapport till socialnämnden
- Rapport till stadsdelsnämnderna
- Återkoppling till råd för funktionshinderfrågor
- Uppföljning cirka sex månader efter avslutad granskning

## Målgrupp, urval och avgränsning

Aktuell granskning omfattar beslut avseende insatsen boendestöd enligt SoL beslutade under 2022 inom verksamhetsområde socialpsykiatri för personer från 20 år och uppåt.<sup>1</sup> Granskningen omfattar stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen samt Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen.

Verksamheterna har inför granskningen tagit fram samtliga aktuella ärenden för granskning. Totalt har 20 ärenden per verksamhet granskats. Undantaget är Enheten för hemlösa där 14 ärenden granskats utifrån att antalet aktuella ärenden understeg urvalskriterierna.

Fokus för granskningen är handläggningsprocessen utifrån ansökan, utredning, beslut, beställning, genomförandeplan och uppföljning samt journalanteckningar under 2022.

Granskningen genomförs i digital akt i stadens verksamhetssystem Paraplyet. Statistik redovisas per kön där det är möjligt. En del i granskningen är att belysa eventuella skillnader mellan de granskade verksamheterna om sådana noterats. Barnrättsperspektivet lyfts fram och belyses i de ärenden där det är aktuellt. En analys av granskningsresultatet görs utifrån kvalitetsområdena där kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet redovisas under gemensam rubrik.

## Utgångspunkter

Socialstyrelsen definierar att en funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Nedsättningen kan uppstå till följd av sjukdom, annat tillstånd eller till följd av medfödd eller förvärvad skada. Dessa sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara bestående eller av övergående karaktär. Begreppet funktionshinder används för att beskriva de begränsningar som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.<sup>2</sup>

En person har ett psykiskt funktionshinder om hon eller han har väsentliga svårigheter med att utföra aktiviteter på viktiga

---

<sup>1</sup> I Bromma stadsdelsförvaltning personer från 18 år och uppåt.

<sup>2</sup> Se Socialstyrelsens termbank: <https://termbank.socialstyrelsen.se/>, hämtad 2023-05-02.

livsområden och dessa begränsningar har funnits eller kan antas komma att bestå under en längre tid. Svårigheterna ska vara en konsekvens av psykisk störning.<sup>3</sup>

## Boendestöd

Inom verksamhetsområde socialpsykiatri är boendestöd den vanligaste insatsen. Totalt i staden hade 2 825 personer insatsen under 2022 vilket är nära 67 procent av målgruppen.

Könsfördelningen är 59 procent kvinnor och 41 procent män och siffrorna är oförändrade mot föregående år.<sup>4</sup>

Boendestöd är en både praktisk och social stödinsats som syftar till att stärka den enskildes förmåga att hantera vardagslivet både inom och utanför det egna hemmet. Utformningen av stödet görs individuellt tillsammans med den enskilde som är delaktig i att planera och genomföra vardagssysslor. Boendestödsinsatsen kan innehålla motivationsarbete och att utföra lättare uppgifter till den enskilde, den innebär ett praktiskt stöd i vardagslivet och en pedagogisk vägledning i att upprätthålla och utveckla den enskildes egna resurser. Pedagogiska och kunskapsbaserade metoder ska användas i arbetet.<sup>5</sup>

Boendestöd beviljas i antal timmar per månad och utförare ersätts per timme. Tre olika tidsintervall kan beviljas, 1-7 timmar, 8-18 timmar samt 19 timmar och uppåt. Omfattningen på beviljad boendestödsinsats skiljer sig mellan stadsdelsnämnderna. Kvinnor beviljas i snitt 7,4 timmar boendestöd per månad och män beviljas i snitt 6,9 timmar boendestöd per månad.<sup>6</sup>

I Stockholms stad tillämpas valfrihet och den enskilde kan välja mellan att stödet ska utföras av kommunala enheter, entreprenader och enskilt drivna verksamheter som är godkända i systemet. Boendestöd ska utifrån den enskildes behov kunna utföras vardagar, kvällar och helger mellan 07 och 22. Beställning skickas till utföraren genom verksamhetssystemet Paraplyet. Utföraren ska direkt underrätta beställaren om beställningen godtas eller om den av någon anledning behöver revideras. Utföraren upprättar en genomförandeplan utifrån beställningen. I genomförandeplanen ska det framgå hur insatsen ska genomföras, när den ska utföras och hur mål och delmål ska uppnås. Arbets sättet ska vara beskrivet så att det går att följa upp. Utföraren ska skyndsamt återkoppla till beställaren

---

<sup>3</sup> *SOU 2006:5 Vad är psykiskt funktionshinder? Nationell psykiatrisamordning ger sin definition av begreppet psykiskt funktionshinder.* Rapport 2006:5 från Nationell psykiatrisamordning, 2006.

<sup>4</sup> *Socialtjänstrapport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad,* dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.

<sup>5</sup> *Uppdragsbeskrivning boendestöd, mallversion 2021-05-14.*

<sup>6</sup> *Socialtjänstrapport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad,* dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.



om insatsen inte nyttjas eller inte genomförs enligt beställning och genomförandeplan.<sup>7</sup>

## Utredning och bedömning

Vid ansökan om insatser enligt SoL och LSS används utredningsmaterialet DUR i Stockholms stad. DUR står för Dokumentation, Utvärdering och Resultat. Syftet med DUR är att skapa en gemensam och rättssäker dokumentation. Genom DUR möjliggörs att följa den enskildes livssituation och behov av stöd över tid. Med en årlig DUR-uppföljning som grund kan insatser utvärderas och förbättras.

DUR består av nio livsområden som kartläggs tillsammans med den enskilde genom att ställa grundläggande frågor och fördjupningsfrågor som skapar en helhetsbild av den enskildes situation. Genom frågorna kartläggs vilka områden som fungerar bra och vilka områden som fungerar mindre bra och där stödinsatser kan vara aktuellt. Om den enskilde inte vill svara på vissa frågor dokumenteras det i utredningen. Livsområdena som ingår i DUR är:

- Boendesituation
- Familj och andra relationer, nätverk, samverkan
- Arbete/utbildning/sysselsättning
- Ekonomi
- Intressen (fritid, aktiviteter)
- Psykisk hälsa
- Fysisk hälsa
- Användning av alkohol, narkotika, läkemedel
- Vardagsaktiviteter (ADL)

Frågor om våldsutsatthet finns i DUR för vuxna. Frågorna tillhör som huvudregel inte utredningen och är frivilliga för den enskilde att svara på. Uppgifter om våld ska dokumenteras i utredningen endast om de är av betydelse för behovsbedömning och insats. I DUR-utredningen dokumenteras att frågorna ställts genom att skriva ”FREDA-frågor<sup>8</sup> har ställts enligt gängse rutin” under rubriken Ansökan avser.<sup>9</sup>

## Agenda 2030

FN:s generalförsamling antog år 2015 en global agenda för hållbar utveckling vilket innebär att alla medlemsländer i FN har förbundit sig att arbeta gemensamt för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Agendan innehåller 17 mål och 169 delmål som kallas för *de globala målen*. Delmålen är

---

<sup>7</sup> Uppdragsbeskrivning boendestöd, mallversion 2021-05-14.

<sup>8</sup> Manual för FREDA, Standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer, Socialstyrelsen, 2014.

<sup>9</sup> Dur del ett – Guide, Utredningsmaterial inom socialpsykiatri - anvisningar och fördjupningsfrågor, december 2018 version 10, socialförvaltningen 2019.

integrerade, odelbara och beroende av varandra. Inget mål kan uppnås på bekostnad av något annat. Syftet med agendan är att till år 2030 utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. Agendans centrala princip, ingen ska lämnas utanför, är viktig i arbetet med att nå de uppställda målsättningarna. Mål 3 innebär att säkerställa ett hälsosamt liv för alla människor oavsett ålder och i det ingår att främja psykisk hälsa och välbefinnande. Mål 10 betonar betydelsen av att arbeta för ett jämlikt samhälle. Det bygger på principen om allas lika rättigheter och möjligheter att få bli inkluderade i samhället oberoende av kön, etnicitet, religion, funktionsförmåga, ålder och annan ställning. I ett jämlikt samhälle minskas risken för konflikter och främjar alla människors möjlighet att delta i och påverka samhällsutvecklingen och sin egen situation.<sup>10</sup>

## Granskningsresultat

I det här avsnittet redovisas granskningsresultatet. Avsnittet avslutas med att redovisa varje verksamhets styrkor och utvecklingsområden.

Hos Enheten för hemlösa beviljas inte boendestöd som en separat insats utan ingår i insatsen försöks- eller träningslägenhet. Samtliga ärenden som granskats hos Enheten för hemlösa är beviljade försöks- eller träningslägenhet, dock ingår inte personer aktuella inom Bostad först. Det boendestöd som beställs anges inte i timmar. I regel ingår ett tillfälle per vecka och omfattningen på tillfället kan variera utifrån den enskildes behov. Har en person större behov kan två tillfällen per vecka utföras efter dialog mellan handläggare och utförare. Enheten för hemlösa följer i övrigt stadens anvisningar för beställning av boendestöd med aktiviteter, delmål och mål.<sup>11</sup>

### Utredning, bedömning och beslut

Granskningen omfattar totalt 74 ärenden med beslut på ansökan om boendestöd enligt SoL under 2022, 34 kvinnor och 40 män. I stadsdelsförvaltningarna har 20 ärenden granskats och vid Enheten för hemlösa ingick 14 ärenden utifrån urvalskriterierna. För Enheten för hemlösas del omfattar granskningen fyra kvinnor och tio män, i stadsdelsförvaltningarna är tio kvinnor och tio män. 73 ärenden avser bifall på ansökan om insats och ett ärende är ett avslagsbeslut. Tre beslut avser bifall med delvis avslag på ansökan.

---

<sup>10</sup> Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling, Regeringskansliet 2019.

<sup>11</sup> Handbok för beställningar med mål och delmål inom socialpsykiatri, september 2014, socialförvaltningen 2014.

Det finns en aktuell DUR-utredning som underlag till beslut om insats i totalt 62 av de 74 ärendena, vilket motsvarar 84 procent. Fem av de ärenden där en aktuell DUR saknas är i Bromma, ett i Enskede-Årsta-Vantör och sex i Skärholmen.

Av de 62 ärendena där en aktuell utredning finns framgår den enskildes intressen, resurser och eventuella önskemål i 44 ärenden, 71 procent. Uppgifter framgår i samtliga 14 ärenden inom Enheten för hemlösa. I tre ärenden saknas uppgifterna, ett i Bromma och två i Skärholmen. I resterande 15 ärenden med jämn spridning över stadsdelsförvaltningarna framgår delvis intressen, resurser och eventuella önskemål. Framgår delvis innebär att ett eller två av de tre delarna framgår av dokumentationen.

Av 74 granskade ärendena har 73 personer fått bifall på ansökan och en person har fått avslag på ansökan. Tre personer har fått delavslag på ansökan, en person i Bromma och två i Enskede-Årsta-Vantör. Motiveringarna till delavslagen är att uppföljning visat att insatsen delvis utförts på den enskildes arbete vilket inte varit syftet, hänvisning till hushållsgemenskap med make samt vuxet barn samt att behovet tillgodoses genom redan beviljad tid.

### **Beställning och uppdrag till utförare**

Majoriteten av beställningarna med uppdrag till utförare är på det stora hela upprättade enligt stadens anvisningar avseende aktiviteter, mål och delmål. Totalt är det sju beställningar som inte följer anvisningarna, två ärenden i Bromma, tre ärenden i Enskede-Årsta-Vantör och ett ärende inom Enheten för hemlösa respektive Skärholmen. Det kan dock förekomma att aktiviteter som ska vara separerade läggs ihop till en aktivitet i beställningen, exempelvis städa och tvätta. I granskningen har handläggarens struktur för beställning följts och antalet aktiviteter räknats utifrån beställningen även om en aktivitet enligt anvisningarna ska utgöra två aktiviteter.

Av de granskade ärendena har 14 ärenden studerats närmare avseende beviljad tid och antal aktiviteter i beställningen. De 14 ärendena utmärker sig genom att antal aktiviteter är flera i förhållande till beviljad tid. Fem av ärendena som granskats närmare är i Bromma respektive Enskede-Årsta-Vantör och fyra i Skärholmen. Vanligast är att aktiviteterna i beställningen har ett uppsatt utvecklingsmål som exempelvis ”aktiviteten kan utföras mer självständigt med visst stöd” framför att delmålet är att bibehålla nuvarande funktionsförmåga. I ärendena ingår ofta en närmare specifikation av vad som ska ingå i aktiviteten men inte alltid. Det kan inte alltid utläsas om stödet ska vara en påminnelse om att göra själv, att gemensamt påbörja aktiviteten som den enskilde slutför på egen hand eller att stöd behövs genom hela aktiviteten vid varje tillfälle. Det framgår inte av beställningarna om samtliga aktiviteter ska göras vid boendestödstillfälle varje vecka eller om vissa aktiviteter ska ske mer sällan. Av dokumentationen

går det inte att utläsa hur planeringen av insats sett ut tillsammans med den enskilde och vilka prioriteringar som gjorts av aktiviteterna avseende regelbundenhet eller grad av angelägenhet att fokusera först på.

Exempel på ett ärende i Bromma:

Personen är beviljad fem timmar boendestöd per månad med sex aktiviteter i beställningen:

- Städa (rensa, organisera, städa kylskåp)
- Tvätta
- Handla (skriva inköpslista, påputt att komma iväg)
- Ekonomi (post, budget, räkningar)
- Veckoplanering/struktur
- Kontakter med andra (vård/myndigheter)

Exempel på ett ärende i Enskede-Årsta-Vantör:

Personen är beviljad sex timmar boendestöd per månad med fyra aktiviteter i beställningen:

- Ekonomi, betala räkningar, göra budget
- Tvätt och städa (påminna och starta igång respektive aktivitet, veckoplanering)
- Myndighets- och vårdkontakter (påminna om besökstider, följa upp utredning hos psykiatri)
- Social samvaro (gå promenad eller besöka träfflokal)

Exempel på ett ärende i Skärholmen:

Personen är beviljad fyra timmar boendestöd per månad med sex aktiviteter i beställningen:

- Kontakter med andra
- Ekonomi (betala räkningar tillsammans)
- Stöd att se över skulder hos inkasso och kronofogden
- Planera inköp
- Söka försörjningsstöd varje månad
- Social förmåga (promenader)

### **Genomförandeplan**

En aktuell genomförandeplan för insatsen finns i 63 av 73 ärenden vilket motsvarar 86 procent. Av de tio ärendena där en aktuell genomförandeplan saknas återfinns två i Bromma, ett i Enskede-Årsta-Vantör, tre i Skärholmen och fyra inom Enheten för hemlösa.

Totalt stämmer 34 genomförandeplaner, 54 procent, överens med beställningen avseende antal aktiviteter, delmål och mål. I resterande 46 procent har ändringar gjorts, vanligast är att antalet aktiviteter ändrats och blivit färre, ibland har fyra eller fem aktiviteter blivit endast en.

För Enheten för hemlösa är det endast en genomförandeplan som inte överensstämmer med beställningen, för stadsdelsförvaltningarna är spridningen tio till tolv planer för

respektive verksamhet. Flera av de 14 ärendena som granskats närmare har genomförandeplaner där aktiviteter ändrats till färre mot antalet i beställningen. Det förekommer även att beställningens uppsatta delmål har ändrats av utföraren. Det har inte gått att utläsa av dokumentationen att det förts någon dialog mellan beställare och utförare kring att beställningen antingen är felaktig från början eller att genomförandeplanen inte följer beställningen när den väl är upprättad.

Vidare förekommer det att genomförandeplanen endast är en kopia av beställningen, det vill säga att beställningens ”vad” är kopierat och ingen ytterligare information är tillagd av utföraren kring hur aktiviteten ska utföras. Arbetssätt och metod för insatsen saknas i sin helhet i de här ärendena.

Samtidigt visar granskningen att 25 av 63 genomförandeplaner, 40 procent, är välskrivna med beskrivning av metod och arbetssätt för att arbeta tillsammans med den enskilde med beställningens aktiviteter och delmål. Dessa genomförandeplaner följer de delar som ska ingå i en genomförandeplan.

Granskningen har inte kunnat visa om någon utförare utmärker sig mer avseende avsaknad av genomförandeplan eller ändringar i genomförandeplan mot beställning, det förekommer både bland kommunala och privata utförare. Det är även en variation hos enskilda utförare i hur välskrivna och korrekt upprättade genomförandeplanen är. Dock är fler genomförandeplaner välskrivna hos de kommunala utförarna i respektive stadsdelsförvaltning. Inom Enheten för hemlösa är samtliga aktuella genomförandeplaner utom en välskrivna. Även i de ärenden där aktuell plan saknas är tidigare genomförandeplaner välskrivna.

### **Uppföljning av insats**

Uppföljning av insatsen finns dokumenterad i 49 ärenden vilket motsvarar 67 procent. Vanligast är att uppföljningen är dokumenterad i utredning eller journal och ofta på båda ställena. Vanligt är att dokumentationen består i att det går att läsa att den enskilde är nöjd med insatsen, att den enskilde tycker att insatsen fungerar väl samt att den enskilde vill fortsätta med insatsen i samma omfattning. Dokumentation om vilka metoder och arbetssätt som tillämpats i utförandet framgår. Det går sällan att utläsa någon planering för att hur det under kommande biståndsbeståndsperiod ska arbetas annorlunda om aktiviteterna av någon anledning inte blivit utförda enligt plan.

I tolv ärenden, 16 procent, är insatsen ett förstagångsbeslut och någon uppföljning har ännu inte varit aktuell att göra. I ytterligare tolv ärenden, 16 procent, finns ingen uppföljning dokumenterad alls. Sex av de ärendena där dokumentation av uppföljning saknas återfinns i Bromma, två ärenden i Enskede-Årsta-Vantör samt fyra

ärenden i Skärholmen. Enheten för hemlösa har dokumenterat uppföljning i de elva ärenden som inte har ett förstagsbeslut.

### **Samverkan, fullmakter och sekretessmedgivanden**

I 27 ärenden, 36 procent, framgår samarbete och samordning runt den enskilde med öppenvårdspsykiatri. För flera personer finns det dokumenterat att de tidigare haft kontakt med specialistpsykiatri men överförs till vårdcentral för fortsatt behandling genom medicinering, det vill säga till första linjens psykiatri. I sexton ärenden, 22 procent, finns en aktuell samordnad individuell plan (SIP)<sup>12</sup> och i ett ärende håller planen på att upprättas.

I 41 ärenden, 55 procent, finns fullmakt eller aktuellt sekretessmedgivande för kontakt med anhöriga och/eller vårdgivare. I några ärenden finns det uppgift om att sekretessmedgivande finns från 2018 eller 2019 vilket innebär att de är daterade och det är oklart om de fortfarande gäller från den enskildes sida. I ett ärende i Bromma respektive Enskede-Årsta-Vantör tas kontakter med utomstående trots att det saknas uppgift om medgivande i personakten. I ytterligare ett ärende i Enskede-Årsta-Vantör finns uppgiften om sekretessmedgivande några sidor in i senaste DUR-utredningen. Att kontakter tas trots att uppgifter inte finns dokumenterade behöver inte betyda att medgivande saknas utan att det har missats i dokumentationen. I Skärholmen saknas uppgift om sekretessmedgivande för kontakt med psykiatri trots att det finns en SIP, medgivande för kontakt utgör en grund för att en SIP i första skedet överhuvudtaget ska kunna upprättas.

### **Barn**

Tolv personer i granskningen är föräldrar till minderåriga barn. I två ärenden, båda i Enskede-Årsta-Vantör, bor barnet/barnen delvis med föräldern och i sju ärenden, två i Bromma och fem i Enskede-Årsta-Vantör bor barnet/barnen heltid hos föräldern. I tre ärenden, ett i Bromma, ett i Skärholmen och ett inom Enheten för hemlösa, bor barnet/barnen heltid med andra föräldern eller är placerade och umgänge förekommer inte alls.

I Bromma finns en barnkonsekvensanalys i två ärenden även om beskrivning av barnets situation inte finns i ett av dem.

Barnkonsekvensanalysen kan i det ärendet beskrivas som mer standardiserad med skrivning om att insatsen till föräldern kan verka positivt även på barnets situation utan att barnets situation närmare beskrivs. I Enskede-Årsta-Vantör finns en barnkonsekvensanalys i tre av sju ärenden och barnets/barnens

---

<sup>12</sup> Samordnad individuell plan (SIP) är ett dokument och ett verktyg för samverkan, som ger en samlad beskrivning av individens pågående och planerade vård- och omsorgsinsatser.

situation beskrivs i ytterligare tre ärenden. I ett ärende där barnet bor heltid hos föräldern saknas en beskrivning av barnets situation.

## **Våld**

Totalt har 40 personer i granskningen, 21 kvinnor och 19 män, 54 procent, fått fråga om våld. Vanligast är att det är dokumenterat i beskrivningsrutan i Paraplyet och i utredning att frågor ställts. Minst antal personer har fått fråga om våld i Bromma, frågan har ställts till fem personer i granskningen. I Enskede-Årsta-Vantör har åtta personer fått fråga om våld och i Skärholmen finns det dokumenterat att femton av personerna fått fråga om våld. Inom Enheten för hemlösa har tolv av fjorton personer fått fråga om våld.

## **Styrkor och utvecklingsområden**

### **Bromma**

#### **Styrkor**

- Flera utredningar där intressen, resurser och eventuella önskemål framgår och bidrar till en helhetsbild
- Redogör för den enskildes bakgrund och historia i utredningar vilket bidrar till en helhetsbild
- Samtycken och sekretessmedgivanden framgår tydligt i flera ärenden i informationsrutan i Paraplyet

#### **Utvecklingsområden**

- Säkerställ löpande journalföring
- Säkerställ att genomförandeplanen inkommer och stämmer överens med beställningen
- Arbete med genomförandeplanen som en del av (systematisk) uppföljning
- Långsiktig planering för den enskilde
- Säkerställ att samtycken och sekretessmedgivanden är aktuella och vem eller vilka som sekretesseftergiften omfattar
- Rutiner för arbete med våld i nära relation

### **Enheten för hemlösa**

#### **Styrkor**

- Välskrivna utredningar där intressen, resurser och eventuella önskemål framgår och bidrar till en helhetsbild
- Välskrivna journalanteckningar gör det lätt att följa ärendet
- Systematiska uppföljningar (inklusive rutinmässiga hembesök)
- Långsiktig planering för den enskilde
- Samordning och samverkan med psykiatri
- Rutiner för arbete med våld i nära relation

### **Utvecklingsområden**

- Säkerställ att genomförandeplanen inkommer och stämmer överens med beställningen
- Arbete med genomförandeplanen som en del av (systematisk) uppföljning
- Säkerställ och dokumentera aktuella sekretessmedgivanden och fullmakter
- Kompletterande information om den enskildes anhöriga eller annat nätverk

### **Enskede-Årsta-Vantör**

#### **Styrkor**

- Välskrivna utredningar där intressen, resurser och eventuella önskemål framgår och bidrar till en helhetsbild
- Beskrivning av den enskildes bakgrund och historia i utredningar bidrar till en helhetsbild
- Samtycken och sekretessmedgivanden framgår tydligt i flera ärenden i informationsrutan i Paraplyet

### **Utvecklingsområden**

- Säkerställ att beställningar följer stadens anvisningar
- Säkerställ att genomförandeplanen inkommer och stämmer överens med beställningen
- Arbete med genomförandeplanen som en del av (systematisk) uppföljning
- Långsiktig planering för den enskilde
- Säkerställ att samtycken och sekretessmedgivanden är aktuella och vem eller vilka som sekretesseftergiften omfattar
- Rutiner för arbete med våld i nära relation

### **Skärholmen**

#### **Styrkor**

- Beskrivning av den enskildes bakgrund och historia i utredningar bidrar till en helhetsbild
- Aktuella sekretessmedgivanden och fullmakter där datum för undertecknande tydligt framgår
- Rutiner för arbete med våld i nära relation

### **Utvecklingsområden**

- Säkerställ att genomförandeplanen inkommer och stämmer överens med beställningen
- Arbete med genomförandeplanen som en del av (systematisk) uppföljning
- Långsiktig planering för den enskilde
- Samordning och samverkan med psykiatri



## Analys

I urvalet av ärenden att granska har en jämn könsfördelning efterfrågats. Könsfördelningen i de granskade ärendena blev 34 kvinnor och 40 män. En jämn könsfördelning återspeglar inte den faktiska fördelningen inom verksamhetsområdet där kvinnor utgör 54 procent av de aktuella personerna och män 46 procent 2022. Könsfördelningen avseende personer som är beviljade boendestöd är 59 procent kvinnor och 41 procent män. Fler män än kvinnor beviljas insats i form av boende och särskilt tydligt är tendensen gällande insatserna stödboende och HVB. Kvinnor beviljas i högre utsträckning insatser i eller utanför hemmet såsom boendestöd och sysselsättning.<sup>13</sup>

Nedan följer en analys av granskningsresultatet utifrån kvalitetsområdena trygghet och säkerhet, självbestämmande och integritet, tillgänglighet, helhetssyn och samordning samt kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet. Vissa teman går in i varandra och de är redovisade under det kvalitetsområde där temat bäst passar in.

### Trygghet och säkerhet

Granskningen visar att en aktuell DUR-utredning finns i en stor del av ärendena. Även om en utredning finns som underlag för beslut förekommer det att den innehåller begränsad eller inaktuell och gammal information som följd av kopiering från år till år utan tillräcklig genomgång av uppgifterna. Uppdaterade och aktuella utredningar som underlag för beslut bidrar till likställighet i staden. Det är en trygghet för den enskilde att utredning sker med samma verktyg oavsett var i staden personen bor och ansöker om insatser.

Dokumentationen vid handläggning inom socialtjänsten ska vara väsentlig, tillräcklig och korrekt. Det är ett område som ständigt behöver hållas aktuellt kring både innehåll och omfattning på utredningar. När uppgifter om intressen, resurser och eventuella önskemål inklusive om den enskilde inte uttrycker några önskemål framgår bidrar det till att ge en helhetsbild av den enskildes livssituation. Helhetsbilden kan även kompletteras med en kortare bakgrundsbeskrivning av den enskilde. Om den enskilde inte kan eller vill svara på vissa frågor ska även det framgå av utredningen.

Beställningar är med några undantag upprättade enligt stadens anvisningar. Det förekommer att aktiviteter läggs ihop där de enligt anvisningarna ska vara separerade. Att stadens anvisningar kan uppfattas som komplicerade och svåra att lära sig är känt sedan länge. Det kan också vara en svårighet att passa in en individ i

---

<sup>13</sup> *Socialtjänstrappport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.*

beställningsformatet. Att anpassa och kunna prata med den enskilde om egna mål och förväntningar kräver att tid finns till det.

Boendestödsutförare har fört fram att det finns svårigheter att arbeta kontinuerligt och strukturerat om aktiviteterna i beställningen är för omfattande sett till beviljad tidsomfattning.<sup>14</sup> Granskningen visar att det förekommer beställningar som innehåller ett stort antal aktiviteter vid relativt liten tidsomfattning av insatsen vilket styrker den bild som utförarna fört fram. Inspektörerna delar utförarnas uppfattning om vilka svårigheter det kan innebära i att planera för och utföra en insats med god kvalitet.

Arbetet med att planera för en beviljad insats kan ges ett större utrymme i samband med att en beställning med uppdrag till utföraren ska upprättas. Beställningar som innehåller många aktiviteter kan även förstås som att behoven hos den enskilde är omfattande. Bedömningar som innebär att en boendestödsinsats beviljas i liten omfattning trots stora behov riskerar att drabba kvinnor mer än män då fler kvinnor än män är beviljade insatsen.

En förutsättning för att utförarna ska kunna upprätta en tydlig genomförandeplan är att beställningen följer stadens anvisade struktur vilket majoriteten av beställningarna i de granskade ärendena enligt ovan gör. Granskningen visar dock att beställningens aktiviteter, delmål och mål återkommande ändras av utföraren.

Den enskilde ska ges möjlighet att påverka hur insatsen ska genomföras hos utföraren och granskningen visar att det inte alltid framgår på vilket sätt den enskilde varit delaktig i upprättandet av genomförandeplanen. Om den enskilde väljer att avstå från att medverka ska planen ändå upprättas då den är tänkt att fungera som ett verktyg för den personal som utför uppdraget.

Att upprätta en genomförandeplan är inte ett självändamål utan utgör ett verktyg för att arbetet planeras, bedrivs målinriktat och följs upp. Samtliga utförare behöver säkerställa att kompetens finns i verksamheten som möjliggör upprättandet av genomförandeplaner utifrån anvisningar.

Diskrepansen mellan beställningar och genomförandeplaner visar att samarbetet mellan beställare och utförare behöver bli bättre. Det är att rekommendera att utföraren kontaktar handläggaren om beställningen inte omfattar de aktiviteter som den enskilde visar sig behöva stöd med. Samt att handläggaren kontaktar utföraren om genomförandeplanen inte innehåller de aktiviteter som ingått i

---

<sup>14</sup> *Socialtjänstrapport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.*

beställningen eller om genomförandeplanen på annat sätt inte stämmer överens med beställningen.

Uppgifter om utförarens uppföljning av det egna arbetssättet och valda metoder saknas genomgående. I granskningen har det inte gått att utläsa av dokumentationen om dialog förts med den enskilde vid svårighet att genomföra insatsen.

I arbetet med systematisk uppföljning på individnivå är genomförandeplanen ett viktigt och relevant verktyg att använda. I nationella vård och insatsprogrammet (VIP) vid schizofreni och liknande tillstånd beskrivs att systematisk uppföljning på individnivå innebär att:

- dokumentera arbetet med enskilda individer, med uppsatta mål och delmål
- mäta om målen har uppnåtts
- analysera resultatet
- eventuellt anpassa insatserna utifrån resultatet av analysen<sup>15</sup>

Ett beslut om insats ska regelbundet följas upp för att säkerställa att insatsen motsvarar behoven. Dokumentation av uppföljning och eventuella förändringar i insatsens upplägg och utförande är ett utvecklingsområde i de granskade verksamheterna.

## **Självbestämmande och integritet**

I flera av de granskade ärendena finns information om fullmakter och sekretessmedgivanden tydligt och lättillgängligt dokumenterat i Paraplyet. Det ska inte råda någon tvekan om vilka kontakter som får tas med det privata och professionella nätverket kring den enskilde. I två ärenden har kontakter tagits med vården eller anhöriga även om dokumentation om samtycke eller sekretessmedgivande saknas i personakten. I några ärenden framgår att samtycke som är daterat fyra till fem år tillbaka i tiden finns och det är oklart om senare daterade medgivanden finns i den fysiska akten samt om medgivandet fortfarande gäller från den enskildes sida.

I drygt hälften av de granskade ärendena framgår det att frågor om våld eller våldsutsatthet har ställts till den enskilde i samband med utredning eller uppföljning. Det är samma siffra som i den senaste granskningen funktionshinderinspektörerna genomförde inom socialpsykiatri.<sup>16</sup>

---

<sup>15</sup> <https://www.vardochinsats.se/schizofreni-och-liknande-tillstaand/uppfoljning-paa-individnivaa/systematisk-uppfoljning-paa-individnivaa-i-socialtjaensten/>, hämtad 2023-05-04.

<sup>16</sup> *Sysselsättning inom socialpsykiatri - En kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Farsta, Norrmalm, Skärholmen och Östermalm*, dnr 3.4.2-804/2020, socialförvaltningen 2021.

Inom verksamhetsområdet socialpsykiatri ingår inte frågor om våld och våldsutsatthet i grundmaterialet för DUR utan återfinns i bilaga. För att få underlag till utredningen kan handläggare behöva ställa frågor som de själva anser är obekväma såsom att fråga om våld och våldsutsatthet. Det finns en risk i att frågan om våld inte anses vara relevant och därför väljs bort. Forskning visar att fler personer med funktionsnedsättning är utsatta för våld eller hot om våld jämfört med befolkningen i övrigt. Kvinnor med funktionsnedsättning har en högre våldsutsatthet än andra kvinnor.

## **Tillgänglighet**

Den granskning av boendestöd som genomfördes av funktionshinderinspektörerna 2018 visade skillnader mellan utförare kring när en boendestödsinsats kan utföras. Hos de kommunala utförarna i granskningen utfördes inget boendestöd utanför kontorstid (8-16:30) på vardagar då det inte efterfrågades hos målgruppen. Hos flera av de granskade privata utförarna förekom det att boendestöd utfördes på kvällar och helger utifrån den enskildes uttalade önskemål och behov.<sup>17</sup>

I aktuell granskning utförs inte boendestöd utanför kontorstid i något av de granskade ärendena. I intervjuer med ledning och handläggare framkommer det att det är spridd uppfattning att flertalet utförare inte utför boendestöd på andra tider än vardagar kontorstid. Uppfattningen är att det finns några privata utförare som brukar ta uppdrag utanför kontorstid om det efterfrågas av enskilda personer, något som sällan görs. Inspektörerna konstaterar liksom i tidigare granskning att det är viktigt att boendestödet anpassas och utförs utifrån den enskildes livssituation med hänsyn till sysselsättning och familjeliv.

Kommunen har en serviceskyldighet som omfattar att lämna upplysningar, vägledning och råd till enskilda. Hjälpen ska ges så att den enskilde kan tillvarata sina intressen och lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet (Förvaltningslagen 6 §).

I kommunens serviceskyldighet ingår att informera om möjligheten att få insatsen utförd på annan tid än vardagar dagtid. För enskilda personer kan det vara svårt att efterfråga boendestöd på annan tid om man inte känner till att det ens finns möjlighet till det.

---

<sup>17</sup> *Självbestämmande och inflytande - kvalitetsgranskning av boendestöd, Bromma, Kungsholmen och Skarpnäck stadsdelsnämnder, dnr 3.4.2-723/2017, socialförvaltningen 2018.*

## Helhetssyn och samordning

I de granskade ärendena har boendestöd ofta beviljats i omfattningen en till en och en halv timme per vecka. Genomsnittet i staden är sju timmar per månad men variationen mellan stadsdelsförvaltningarna är stor, i Spånga-Tensta beviljas i genomsnitt fem timmar boendestöd per månad och i Östermalm beviljas i genomsnitt nio timmar boendestöd per månad.<sup>18</sup>

Det finns en pågående diskussion kring att fler målgrupper skulle vara betjänta av insatsen, exempelvis personer med missbruks/beroendeproblematik och barnfamiljer. Inom verksamhetsområde funktionsnedsättning har boendestöd under många år varit den insats som ökat mest sett till antal individer som beviljas den.

Det är av flera skäl angeläget att sätta ljuset på vad boendestöd är för insats, vad insatsen ska innehålla och vad syftet är med insatsen. I mötena med ledning och handläggare har det förts fram en uppfattning att det är angeläget att ompröva, minska eller ta bort boendestödsinsatsen utifrån en uppfattning att personer behöver träna på att klara sig själva och om det inte är möjligt är det kanske inte rätt insats. Det diskuteras till exempel att aktiviteten att följa med till vårdbesök hos psykiatri inte ska ingå i insatsen utan tillgodoses genom sjukresor om behov finns. Vidare att boendestöd inte ska hjälpa personer att fylla i en ansökan om ekonomiskt bistånd varje månad utan att den som behöver hjälp kan som andra besöka medborgarkontoret. Sådana här resonemang kan vara helt relevanta i det enskilda ärendet men det finns en risk att personer blir av med ett nödvändigt stöd om det tillämpas på generell nivå utan individuell bedömning. Att söka efter att annan huvudman eller annan del av den egna organisationen ska ansvara för att möta behov hos den enskilde riskerar att göra att personer står utan ett livsnödvändigt stöd. Det blir oundvikligen en fragmentering om många personer ska vara inblandade i individens livssituation när det egentligen inte behövs. Det personella stödet och den inverkan på måluppfyllelse som relationen mellan den enskilde och boendestödjaren har riskerar att gå förlorad.

På temat vad boendestöd är och ska syfta till vill inspektörerna betona majoriteten av personerna inom socialpsykiatrins målgrupp har en diagnos som innebär en livslång funktionsnedsättning där medicinering och annat stöd är nödvändigt. Återhämtning med en ökad funktionsförmåga sker för många individer men att ha någon form av kvarstående stödbehov är en realitet för många. Behovet av socialtjänstens insats/er liksom av medicinering behöver inte ses som något negativt eller att ensidigt betrakta att personer har ”fastnat” hos socialtjänsten. Biståndsbeslut behöver följas upp och

---

<sup>18</sup> *Socialtjänstrappport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.*

stöd behöver planeras över tid, genom långsiktiga planeringar. För den enskildes trygghet och säkerhet kan en långsiktig planering bidra till ökad struktur och förutsägbarhet i tillvaron.

Stockholms stad och de flesta kommuner i landet erbjuder personligt ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning. Personligt ombud är en bra insats för att få till stöd och vård som motsvarar individens behov och för att bättre samordna befintliga insatser. Personliga ombuden rapporterar årligen systemfelsbrister som de uppmärksammar i sitt arbete. Under 2022 har ombuden rapporterat att de ser en utveckling där de får ta ett större ansvar att bistå enskilda med saker som tidigare ingått i boendestödets uppdrag. Personliga ombuden har lyft fram att det är en ojämn kompetens hos boendestödet och en låg flexibilitet. Då den beviljade tiden ihop med förutsättningar och kompetens hos boendestödet inte räcker till för att utföra kontakter med myndigheter och vården tas istället en kontakt med personligt ombud. Det är vanligt förekommande att det är boendestödjaren själv eller handläggaren som tipsar den enskilde om att ta kontakten.<sup>19</sup>

Den enskildes rätt till inflytande och delaktighet genom handlägningsprocessen behöver garanteras. Information om möjligheten till att upprätta en samordnad individuell plan, SIP, behöver ges till den enskilde. Relativt få personer i granskningen har en aktuell SIP. En anledning som brukar lyftas fram av chefer och handläggare är att när det finns en väletablerad och känd planering används inte alltid SIP. Istället används det som ett verktyg att ta till när samverkan inte fungerar. Förekomsten av SIP hänger även samman med huruvida den enskilde ger sitt samtycke till att kontakt tas med psykiatri.

Helhetsbilden av den enskildes situation omfattar att den enskilde kan vara förälder till ett eller flera minderåriga barn. Tolv personer i granskningen är föräldrar till minderåriga barn och i nio ärenden bor barnen helt eller delvis hos den vårdnadshavaren. Barnets eller barnens situation beskrivs i flertalet ärenden och flera barnkonsekvensanalyser finns. Verksamheterna arbetar med att utvärdera rutiner och arbetssätt och säkerställa att barnrättsperspektivet finns med i alla ärenden där det är aktuellt. Det är viktigt att i det arbetet ha med sig att en barnkonsekvensanalys inte är en standardiserad text som skrivs när bedömning och omfattning av insats redan är gjord utan att barnkonsekvensanalysen är en del av bedömningen av den enskildes stödbehov. Att på ärendedragning i grupp diskutera samtliga

---

<sup>19</sup> *Socialtjänstrapport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.*

ärenden där minderåriga barn finns i hushållet är ett sätt att säkerställa att rutiner följs och fungerar i praktiken.

## **Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet**

För att öka självständigheten och för att insatser inte ska vara konserverande för enskilda personer är det av stor vikt att boendestödet använder sig av anpassade metoder och arbetssätt i sitt arbete. Att utreda om arbetet med titulatur inom utförarverksamheter inom funktionedsättning kan anpassas till verksamheter inom socialpsykiatri kan vara ett sätt att stärka och värna den kompetens personalen behöver att kunna utföra boendestödsinsatser.

För att kunna utforma boendestödet behövs utöver kunskaper om individens behov och förutsättningar även hänsyn tas till om nedsatt kognitiv förmåga finns som exempelvis försämrat minne, koncentrationsförmåga eller exekutiv funktion. Bristande praktiska kunskaper och/eller stark stress påverkar också utformningen. Att arbeta mot att självständigt hantera momenten som den enskilde tränar på kan ta lång tid och kräva repetition. Det tar längre tid att göra tillsammans med den enskilde än att göra åt. En nystart kan krävas efter sjukdomsepisoder eller kraftigt undvikande.<sup>20</sup>

Det kan inte nog betonas att arbetet som boendestödare även innebär att tid behövs för att skapa förtroende och att kunna starta igång en aktivitet. Boendestödarens kunskaper i exempelvis färdighetsträning i praktiken är en viktig grund som boendestödet vilar på.

Fler kvinnor än män är aktuella för insatser inom socialpsykiatri. Det finns förklaringsmodeller som utgår från sociala konstruktioner och normer och det finns medicinska förklaringsmodeller som utgår ifrån olika symptombilder för kvinnor respektive män. Troligtvis kan könsskillnader förstås utifrån en kombination av förklaringsmodellerna. Bland professionella som möter målgruppen behöver det finnas en kännedom om hur generella könsskillnader i hur psykisk ohälsa visar sig mellan könen för att på bästa sätt kunna möta individens behov av stöd. Med kunskap om att det finns könsskillnader inom socialpsykiatri är det nödvändigt att aktivt arbeta för att minska dem. Att lära sig mer om kvinnors och mäns generella villkor och att bli medveten om sina egna föreställningar kring kön är viktiga steg i att även öka jämställdheten inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden. För att undvika ett stereotypt tänkande i både enskilda ärenden och på strategisk nivå behöver kunskap finnas med genom hela handlägningsprocessen,

---

<sup>20</sup> <https://www.vardochinsats.se/schizofreni-och-liknande-tillstaand/>,  
(avsnitt 6. Behandling och stöd-Boendestöd), hämtad 2023-05-05.

från utredning och beslut till beställning, genomförandeplan samt uppföljning.

Socialpsykiatriens målgrupp är bred med en stor variation i ålder, psykiatrisk problematik och stödbehov. Socialtjänsten behöver ha ett större fokus på återhämtning. Personer med psykiska funktionsnedsättningar har rätt till ett individuellt anpassat stöd utifrån den egna funktionsförmågan och evidensbaserade metoder och arbetssätt ska finnas tillgängliga för målgruppen.

Ett återhämtningsinriktat arbetssätt innebär att anlägga ett utforskande förhållningssätt till personens egen önskan om förändring och målsättningar. Kunskap om återhämtning och att aktivt ha med sig den kunskapen i mötet med målgruppen behöver stärkas och implementeras inom stadens socialpsykiatri såväl som övrig socialtjänst.

Under 2021 och 2022 har ett arbete bedrivits via socialförvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna kring återhämtningsperspektivet. Det har inte gått att utifrån de granskade ärendena läsa sig till att återhämtningsperspektivet fått ett ökat utrymme i (stadsdels)förvaltningarnas handläggning. Samtidigt går det inte att säga att det arbetet som hittills gjorts inte gjort någon nytta. Inspektörerna kan endast konstatera att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov inom både myndighetsutövning och utförarverksamheter liksom inom övrig verksamhetsutveckling och att det är ett långsiktigt arbete som behöver ta tid. Att utveckla arbetet är nödvändigt för att kunna nå målen i Agenda 2030 avseende fattigdom, rätten till hälsa, arbete och sysselsättning och inte minst ett jämlikt samhälle i alla dess avseenden.